

VDS02355

znanje | [sodna praksa](#) | [višje del. in soc. sodišče](#)

Odločba: VDS sodba Pdp 779/2001
Oddelek: Oddelek za individualne in kolektivne delovne spore
Datum seje senata: 22.05.2003
Področje: DELOVNO PRAVO
Institut: plače in drugi prejemki
Zveza: ZOZ člen 135, 135. ZRPJZ člen 9, 9. ZObr člen 107, 107.

JEDRO:

ZRPJZ je z označbo "vojak" označil tipično delovno mesto, za katerega je potreben status vojaka in določil najnižji količnik (2.10), tožena stranka pa bi lahko glede na zahtevnost dela določila vmesne plačilne razrede za delovna mesta, kjer je prav tako potreben status vojaka. ZRPJZ je jasen, pojem "vojak" v tabeli lahko pomeni le naziv delovnega mesta in ne statusa, ki ga oseba ima v vojaški hierarhiji. V tabeli ZRPJZ so določena tipična delovna mesta in ne statusi.

Tožena stranka je pri odmeri dodatkov k plači vezana na določbo 135. člena Zakona o obrambi in zaščiti ter določbo 9. člena Uredbe o količnikih za določitev osnovne plače in dodatkih zaposlenim v službah Vlade Republike Slovenije in v upravnih organih. Po vnaprej določenih kriterijih je bila dolžna ovrednotiti delovna mesta glede na posebne pogoje dela in odgovornosti, oziroma je bila dolžna ovrednotiti na katera delovna mesta se nanašajo posebne obremenitve, omejitve in prepovedi (za katere predvideva dodatek k plači uredba).

IZREK:

Pritožba se zavrne in se potrdi izpodbijana sodba sodišča prve stopnje.
Tožeča in tožena stranka sami krijeta svoje pritožbene stroške.

OBRAZLOŽITEV:

:

Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo razveljavilo odločbi tožene stranke z dne 16.6.1998 in z dne 8.7.1999 v delu, v katerem se nanašata na določitev plačilnega razreda in v delu, v katerem se nanašata na dodatke k plači, naložilo toženi stranki, da je dolžna tožniku priznati količnik za določitev osnovne plače v višini 2,30 od 22.6.1998 dalje in mu za čas od 22.6.1998 do 19.10.1998 priznati 20 % dodatek k osnovni plači na podlagi 107. člena Zakona o obrambi in priznati 15 % dodatek k osnovni plači na podlagi 9. člena Uredbe o količnikih za določitev osnovne plače in dodatkih zaposlenim v službah Vlade Republike Slovenije in v upravnih organih ter mu izplačati razlike med dejansko prejeta in tako pripadajočo mesečno plačo z zakonitimi zamudnimi obrestmi, od dospelosti posamezne plače v plačilo do dneva plačila, v roku 8 dni pod izvršbo. Odločilo je, da je tožena stranka dolžna tožniku povrniti njegove stroške postopka v višini 142.407,00 SIT z zakonitimi zamudnimi obrestmi, v roku 8 dni pod izvršbo.

Zoper zgoraj navedeno sodbo se v odprtem pritožbenem roku pritožuje tožena stranka iz vseh pritožbenih razlogov. Predlaga, da se pritožbi ugodi, izpodbijano sodbo pa spremeni tako, da se tožbeni zahtevek v celoti zavrne in tožniku naloži povrnitev pravnih stroškov, podrejeno pa, da se sodba razveljavi in vrne pristojnemu sodišču v novo sojenje. Navaja, da presojanje skladnosti formacije Slovenske vojske z zakonskimi akti ni v pristojnosti delovnega sodišča.

Tožnik nima srednješolske izobrazbe in je zato neutemeljena primerjava tožnikove dolžnosti varnostnik - voznik s V. tarifno skupino iz Zakona o razmerjih plač. Tožnik ni izpodbijal razporeditve na delovno dolžnost in mu zato pripada količnik določen za to dolžnost, ne glede na to, če morda opravlja nekatera podobna opravila kot v prejšnji službi, ko je bil razporejen na dolžnost vojak. Pri tožniku je šlo za popolnoma novo razporeditev, ne pa za razporeditev zaradi službenih potreb, zato ni bilo pravne podlage, da bi tožniku morali ostati enaki dodatki, kot jih je prejemal na prejšnjem delovnem mestu. Prvostopenjsko sodišče je ugotovilo, da so nižji dodatki nelogični in brez dejanske podlage, obenem pa istočasno ugotovilo, da bi bilo mogoče dodatke določiti v razponu in sicer največ do 20 %. Sodišče mora svojo odločitev opreti na ugotovljeno dejansko stanje in pravno podlago, ne pa da zahtevku ugodi, ker ni logičnih in dejanskih razlogov, da mu ne bi. Po oceni tožene stranke je z odredbo z dne 19.10.1998 in popravka slednje z dne 4.12.1998 dokazana pravna podlaga, zakaj pripada tožniku (kakor tudi vsem ostalim) dodatek v zahtevani višini šele od 19.10.1998 dalje. Dodatki za tožnika so bili povsem primerni in ni pravne podlage, niti logičnih in dejanskih razlogov, da bi bil tožnik v njegovi enoti izjema.

V odgovoru na pritožbo tožeča stranka prereka pritožbene navedbe tožene stranke in pritožbenemu sodišču predlaga, da pritožbo tožene stranke zavrne kot neutemeljeno in potrdi sodbo prvostopenjskega sodišča, toženi stranki pa naloži v plačilo nadaljnje pravdne stroške. Pritožba ni utemeljena.

Pritožbeno sodišče je preizkusilo izpodbijano sodbo sodišča prve stopnje v okviru pritožbenih razlogov in pri tem pazilo na pravilno uporabo materialnega prava in absolutne bistvene kršitve pravil postopka, kot mu to nalaga določba 350. člena Zakona o pravnem postopku (ZPP - Ur. l. RS, št. 26/99, 96/2002). Na podlagi navedenega preizkusa je ugotovilo, da je sodišče prve stopnje popolno ugotovilo dejansko stanje in na ugotovljeno dejansko stanje pravilno uporabilo materialno pravo ter da v postopku ni zagrešilo absolutno bistvenih kršitev pravil postopka, na katere opozarja pritožba in na katere pazi pritožbeno sodišče po uradni dolžnosti.

Pritožbeno sodišče se v celoti strinja z dokaznimi zaključki in z obrazložitvijo sodišča prve stopnje in je ne ponavlja, glede na pritožbene navedbe pa še dodaja:

Neutemeljena je pritožbena navedba, ki zatrjuje nepristojnost sodišča v tem sporu. Plačilni sistem delavcev v državnih organih je urejen v Zakonu o razmerju plač v javnih zavodih, državnih organih in organih lokalnih skupnosti (ZRPZJ - Ur. l. RS, št. 18/94 - 36/96), Ministrstvo za obrambo pa je del državnega aparata, zato ne more držati stališče, da zanj ta predpis ne bi veljal. Delavci na obrambnem področju pa so tudi vojaške osebe, torej tudi vojaki kot poklicni pripadniki vojske. Delovna mesta na Ministrstvu za obrambo in v Slovenski vojski se po 2. odst. 89. člena Zakona o obrambi (ZO - Ur. l. RS, št. 82/94 - 87/97) določajo z dvema aktoma: sistemizacijo in formacijo. To pomeni, da ima formacija za odločanje o pravicah iz delovnega razmerja glede zaposlenih v vojski, enako naravo kot sistemizacija za zaposlene na upravnih in strokovnih nalogah na ministrstvu. Formacija ima torej dvojno naravo - na eni strani gre za vojaški akt - akt o organizaciji in vodenju vojske, ki ne more biti predmet pravne presoje v delovnem sporu, na drugi strani pa formacija vsebuje tudi povsem delovnopravne elemente kot vsaka druga sistemizacija delovnih mest (pogoje za zasedbo delovnih mest, razvrstitev v plačilne razrede) in v tem delu jo je potrebno obravnavati enako kot vsak drug splošni akt delodajalca. Sodišče prve stopnje tako z odločanjem v tem sporu ni preseglo svojih pristojnosti, določenih v 4. člena Zakona o delovnih in socialnih sodiščih (ZDSS - Ur. l. RS, 19/94). Sodišče je odločalo v sporu o premoženjski pravici iz delovnega razmerja med delavcem in delodajalcem, za kar je po 2. tč. 4. člena ZDSS tudi pristojno.

ZRPZJ določa razmerja plač glede na delovna mesta zaposlenih in pri tem za tipična delovna mesta določa tudi količnike za določitev osnovnih plač (9. člen ZRPZJ). ZRPZJ je z označbo

"vojak" označil tipično delovno mesto, za katerega je potreben status vojaka in določil najnižji količnik 2,10, tožena stranka pa bi lahko glede na zahtevnost dela določila vmesne plačilne razrede za delovna mesta, kjer je prav tako potreben status vojaka. Pritožbeno sodišče presoja, da je ZRPJZ jasen, ter da pojem "vojak" v tabeli lahko pomeni le naziv delovnega mesta in ne statusa, ki ga oseba ima v vojaški hierarhiji. V tabeli ZRPJZ so določena tipična delovna mesta in ne statusi.

Temeljne pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev iz delovnega razmerja so v RS urejene z zakonom, kolektivno pogodbo in splošnim aktom (2. člen Zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja - ZTPDR, Ur. l. SFRJ, št. 60/89- 42/90, ki se je v RS uporabljal smiselno kot predpis RS na podlagi 1. odst. 4. člena Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS - Ur. l. RS, št. 1/91 in 45/94). Kolektivna pogodba oziroma splošni akt lahko le dograjujeta zakon oz. določata več pravic delavcev, ne moreta pa ožiti pravic, ki jih zagotavlja zakon. Tako lahko formacija (splošni akt delodajalca) glede plačilnega sistema le dograjuje ZRPJZ, ne more pa ožiti pravic, ki jih zagotavlja ZRPJZ (temeljno načelo v korist delavca). Minimalni količnik za delovno mesto vojaka je določil zakon in tožena stranka ne bi smela v svojih aktih določiti nižjega količnika, kot je to pravilno zaključilo sodišče prve stopnje. Neutemeljene so tako pritožbene navedbe, da bi sodišče v predmetni zadevi moralo le preveriti ali so količniki v izpodbijani odločbi tožene stranke takšni kot v formaciji.

Formacijske dolžnosti, za katere se kot pogoj zahteva čin vojaka (torej določen vojaški položaj, status) spadajo v okvir delovnega mesta "vojak". "ZRPJZ ne ureja razmerij plač glede na izobrazbo in poklic zaposlenih v državni upravi, pač pa razmerja plač glede na delovno mesto zaposlenih" (sklep Ustavnega sodišča št. U-I-116/97 z dne 22.5.1997). Razmerja tudi niso določena glede na vojaški status, položaj poklicnih pripadnikov vojske, ki je - enako kot izobrazba in poklic - le eden od pogojev za zasedbo določenega delovnega mesta.

Prvostopenjsko sodišče je tako pravilno zaključilo, da je tožena stranka v tožnikovem primeru uporabila akt, ki je v nasprotju z zakonom določal nižji količnik za določitev osnovne plače delovnega mesta in je pravilno uporabilo ustrezno določbo ZRPJZ. Vprašanje, ali zaposleni sploh izpolnjuje pogoje za razporeditev na določeno delovno mesto (pogoj izobrazbe), bi lahko bilo pomembno, če bi šlo za presojo zakonitosti razporeditve - kar pa v tem primeru ni predmet spora.

Neutemeljena pa je tudi pritožbena navedba, da je prvostopenjsko sodišče pri odločitvi o dodatkih k plači zagrešilo absolutno bistveno kršitev določb postopka iz 14. tč. 2. odst. 339. člena ZPP in napačno uporabilo materialno pravo. Tožena stranka je pri odmeri dodatkov k plači vezana na določbo 135. člena Zakona o obrambi in zaščiti (Ur. l. RS, št. 15/91 - 18/91) ter določbo 9. člena Uredbe o količnikih za določitev osnovne plače in dodatkih zaposlenim v službah Vlade Republike Slovenije in v upravnih organih (uredba - Ur. l. RS, 35/96 - 5/98). Tožena stranka je bila dolžna (po vnaprej določenih kriterijih) ovrednotiti delovna mesta glede na posebne pogoje dela in odgovornosti (135. člen zakona o obrambi in zaščiti) oziroma je bila dolžna ovrednotiti na katera delovna mesta se nanašajo posebne obremenitve, omejitve in prepovedi (za katere predvideva dodatek k plači uredba). Prvostopenjsko sodišče je na podlagi celotnega izvedenega dokaznega postopka pravilno ocenilo, da se tožnikove zadolžitve (kljub razporeditvi na drugo delovno mesto) na novem delovnem mestu niso spremenile. Tožena stranka v postopku ni izkazala, kakšne kriterije je uporabljala za ovrednotenje posameznih delovnih mest, niti ni dokazala, da je bil tožnik na novem delovnem mestu podvržen drugačnim (manjšim) obremenitvam, kot na starem delovnem mestu. Tožena stranka v postopku tudi ni dokazala, da so se v spornem obdobju od junija do oktobra 1997 spremenili kriteriji za vrednotenje obremenitev na posameznih delovnih mestih (in bi iz tega razloga ukinila dodatke). Prvostopenjsko sodišče je tako pravilno ocenilo, da tožena stranka ni izkazala, da je delovno mesto voznika - varnostnika manj zahtevno od delovnega mesta

vojaka, zato grede tožniku dodatki po zakonu o obrambi in zaščiti in uredbi v skupni višini 35 % plače. Pritožbeno razlogovanje, da so bili tožnikovi dodatki k plači povsem primerni, ter da ni pravne podlage, niti razlogov, da bi bil tožnik v njegovi enoti izjema, so neupoštevni. Prvostopenjsko sodišče je ob presojanju odmere višine dodatkov za delovno mesto voznik - varnostnik pravilno zaključilo, da tožena stranka ni imela dejanske podlage za znižanje dodatkov, ker se tožnikovo delo po razporeditvi ni spremenilo. Glede na vse navedeno je pritožbeno sodišče pritožbo zavrnilo kot neutemeljeno in potrdilo izpodbijano sodbo sodišča prve stopnje, skladno s 353. členom ZPP. Pritožbeno sodišče je odločilo, da tožena stranka skladno s 1. odst. 154. člena ZPP sama krije stroške pritožbe iz razloga ker s pritožbo ni uspela, tožeča stranka pa skladno s 1. odst. 155. člena ZPP sama krije stroške odgovora na pritožbo, ker odgovor na pritožbo ni v ničemer pripomogel k odločitvi pritožbenega sodišča.